

Schizofrenici útočili

Martin Jarolímek

04. 07. 2012 | 16:04

Schizofrenici útočili na rodiče lahví, tyčí a bodákem. Přiznali se. Tolik titulek zprávy z poloviny června zveřejněné na iDnes.

„Policisté potvrdili, že oba muži podezřelí ze střeďečních vražd v Jablonném nad Orlicí a Králíkách na východu Čech jsou duševně nemocní. Oba útočili na rodiče. K útokům se částečně přiznali, na ztrátu paměti se nevymlouvají,“ napsali autoři zprávy na iDnes.

Vypadá to, že schizofrenici jsou nebezpečnou minoritou, která napadá okolí, případně vraždí. Slova „vražda“ „přiznali se“ však nejsou na místě, zadržení muži totiž nespáchali promyšlený trestný čin. Jednali agresivně, to ano, ale pod vlivem psychotických prožitků, především hlasů.

Predispozici k psychotickému onemocnění má v sobě každý z nás, ale zpravidla se nikdy navenek neprojeví. Zhruba u jednoho procenta lidí se bohužel nešťastně skloubí genetické a psychosociální vlivy (v ranném dětství) se stresujícími prožitky zvláště v období puberty (rozchod rodičů, razantní změna bydliště a všeho, co s tím souvisí, atd.) a pak mnohdy stačí jeden nenápadný spouštěč (nešťastná láska, užívání drog, selhávání ve škole) a u mladého člověka se pozvolna začnou projevovat psychické, respektive psychotické problémy.

Začne se stranit lidí, jelikož se mezi nimi cítí nejistý. Má pocit, že ho okolí nadměrně pozoruje a posměšně komentuje jeho chování, případně i myšlení. Začne občas slyšet hlasy (začne mít sluchové halucinace), které ho většinou kritizují a někdy mu přikazují, aby podle nich jednal. Snaží se jim vzdorovat například extrémním hulením trávy, která mu opravdu na chvíli přinese uklidnění, ale v dlouhodobější perspektivě ho oslabuje, činí ho citlivějším, vnímavějším a tudíž i zranitelnějším.

Stoupá v něm napětí, zvláště v kontaktu s rodiči nebo ve společnosti. Je popudlivý, vzteklý. Rodiče si s ním nevědí rady a netuší, kam se obrátit o pomoc. Situace se vyostřuje, až jednoho dne zavolají záchranku. Proti své vůli je naložen do sanitky (za asistence policie, někdy i hasičů) a je odvezen do spádové psychiatrické léčebny. Je zbaven osobních věcí, umístěn v ložnici s mřížemi v oknech a tento prostor sdílí s dalšími různě se projevujícími lidmi. Brání se polykat nějaké pilulky a tudíž začne dostávat injekce, případně mohou být použity různé omezovací prostředky, například kurtování.

Po několika týdnech je z léčebny propuštěn. Nenávidí své rodiče za to, že mu způsobili takovou trýzeň. Odmítá fakt, že je „schizofrenik,“ že by měl nadále užívat léky. Bez jakékoliv přípravy a pomoci je propuštěn do drsného vnějšího prostředí a začne v práci, ve škole i v osobním životě opět selhávat. Ze všech stran se na něj valí stres vyvolávající psychotické

příznaky, pod jejichž vlivem začne odlišně vnímat a jednat.

Akustické halucinace a bludy jsou typickými příznaky psychotické schizofrenní poruchy. Blud je nevývratné přesvědčení o něčem, co de facto neexistuje, co ostatní nevnímají. Nejčastější jsou paranoidní, persekční bludy, tedy přesvědčení, že nějaký člověk (skupina lidí nebo celý svět) je zaměřen z nějakého důvodu proti mně a chce mi nějak ublížit. Druhou stranou téže mince je bludné přesvědčení, že jsem tak významná osobnost, že mě pomocí satelitu natáčejí na video a vysílají přes internet atd., takže o mně všichni lidé všechno vědí.

Každý náš smysl - zrak, čich, sluch, hmat - může zaznamenat nějakou poruchu vnímání - halucinaci. Nejčastěji je to sluch. Člověk může slyšet různé tóny, jako pískání v uších, nebo to mohu být hlasy. U některých mých pacientů se akustické halucinace začaly objevovat několik let před tím, než měli reálné psychotické příznaky. Například Oskar (řekněme mu tak) občas slyšával tak jednou za čtrnáct dní, jak na něj někdo z dálky volá třeba „Oskare pojd' sem.“ Nevěnoval tomu větší pozornost, ale při zpětném pohledu je zřejmé, že v něm už tehdy narůstalo napětí. Až po několika letech se z těch občasných zavolání staly skutečné hlasy. Často jezdí hromadnou dopravou a je přesvědčen, že slyší, jak o něm lidé hovoří. Zároveň je bludně přesvědčen, že většina lidí může číst jeho myšlenky nebo mu nějaké myšlenky vkládat.

Nejhorší jsou tzv. imperativní, rozkazující, příkazující hlasy, které přímo řeknou běž a udělej to a to. Pod jejich vlivem nejčastěji dochází k agresivnímu jednání. Dosti časté jsou případy tzv. skokanů. Slyší hlas, který říká „dům hoří, musíš se zachránit, není jiná cesta, vyskoč z okna.“ Měl jsem asi deset pacientů, kteří pod vlivem imperativních hlasových halucinací vyskočili z okna a zpřelámali si všechny možné kosti.

Imperativní hlasy mohou říct „támhle ten chlap na ulici tě chce zabít, braň se“ a nemocný, který něco takového slyší, pak může skutečně zaútočit na nevinného člověka. Pokud se člověk trpící schizofrenií dopustí agresivního jednání, je to v 99 procentech případů snaha bránit se, ochránit sebe samého nebo nejbližší okolí. Za agresivním chováním pod vlivem bludů a halucinací je zpravidla velká úzkost.

V psychiatrické léčebně Kosmonosy jsem měl pacienta, který uřízl hlavu své mámě. Zní to strašně. Několik let (během nichž nebyl léčen), se u něj rozvíjel bludný systém, že ho někdo na dálku řídí a škodí mu. Nakonec dospěl k názoru, že ho ovlivňuje počítač umístěný v hlavě nastrčené osoby, která se vydává za jeho matku a že jediná možnost, jak se bránit, je přetnout pomyslné kabely mezi tělem a hlavou.

V akutním stavu schizofrenního onemocnění si nebyl vědom, že je to jeho máma. Byl přesvědčen, že je to nějaká nastrčená bytost s computerem v hlavě. Útočil na nějaký stroj, který mu ubližuje, na výtvar vlastní psychotické fantazie.

Můj další pacient, Aleš, vede spokojený život staršího mládence. Pracuje jako účetní a myslím že velmi úspěšně. I když chodí pravidelně na kontrolu a užívá léky, zhruba jednou za

rok se jeho onemocnění dostane do akutní fáze. Každoročně to probíhá stejně. Aleš nabude dojmu, že jeho rodiče nejsou jeho rodiče, protože kdyby byli jeho vlastní, tak by se k němu nemohli chovat tak krutě, jak se chovají. Navíc jeho rodiče (stejně jako spousta jiných lidí) vědí o internetových stránkách, které založil před deseti lety jeho kamarád, kde jsou popsány všechny Alešovi špatné vlastnosti. A jediný Aleš k nim nemá přístup.

V akutním stavu, který trvá několik týdnů, každé ráno chodí za rodiči a začne je obviňovat z toho, že nejsou jeho vlastní, a že mu neumožní, aby se podíval na internetové stránky, kde je o něm napsáno buhví co. Když se nemoc, které v něm dřímá a kterou se nepodařilo úplně vyléčit, takhle projeví, dostane Aleš zvýšenou dávku léků a po několik týdnech to přejde. Ke konci ataky má jeho blud podobu krátkodobých pochybností. Když se probudí, tak chvíli přemýšlí, jestli ty internetové stránky jsou nebo nejsou, ale už tyhle myšlenky dokáže zahnat a za čas o nich nebude vědět. Nicméně za rok se tohle všechno může projevit znovu.

Proto je nutné je, aby člověk s psychotickým onemocněním byl v kontaktu s nějakým odborníkem, který na signály zareaguje, třeba tím, že upraví medikaci. A také je důležité, aby psychiatr byl v kontaktu s blízkými osobami nemocného člověka. Je známá zkušenost, že blízcí obvykle rozpoznají zhoršení jeho zdravotního stavu daleko dříve, než si to uvědomí pacient sám. Rodiče, sourozenci nebo jiní rodinní příslušníci pak mohou dát echo psychiatrovi, aby mohl včas zasáhnout. Pokud se to povede, vůbec nemusí dojít k rozvinutí akutní psychotické epizody. Rozvinutí halucinací a bludů je pak možno stopnout hned na začátku.

Zdroj: Aktuálně.cz